

Je kunt geen excuses aanbieden voor onrecht dat je niet goed begrijpt

Door [Piet Emmer](#) - 4 januari 2023

Geplaatst in [Excuscultuur](#) - [Slavernij](#)

Wat gebeurt na het maken van excuses? Daarmee is normaal gesproken een heikele kwestie uit de wereld geholpen en gaan zowel degenen die excuses hebben gemaakt als degenen aan wie ze zijn aangeboden over tot de orde van de dag. Maar ik weet bijna zeker dat de huidige stilte na de excuses voor het slavernijverleden niet lang zal aanhouden. Al jaren lang worden er namelijk 'berekeningen' gemaakt over de omvang van de financiële schade, die de nakomelingen van de slaven kunnen claimen bij de Nederlandse overheid.

379 miljard

De voorzitter van de Nationale Reparatie Commissie Suriname (NRCS), Armand Zunder, lijkt van dit soort sommen zelfs zijn levenswerk te hebben gemaakt. Schrik niet: alleen al voor de slavernij in Suriname heeft Zunder de vergoeding berekend op [379 miljard euro](#)! Over schadeclaims voor de omvangrijke interne slavernij in Afrika, Azië en Indiaans Amerika heb ik nooit iets van hem vernomen en evenmin over een veelvoud van die honderden miljarden voor een vergoeding aan de verre nakomelingen van de slaven in de voormalige Nederlandse bezittingen in Guyana, Brazilië, Zuid-Afrika, Sri Lanka, Indonesië, India, West-Afrika en Noord-Amerika. Op zulke bedragen zijn de meeste Nederlanders vast nog niet voorbereid, gelet op de paniek, die alleen al de relatief bescheiden verhoging van de energierekening teweegbrengt.

Je kunt geen excuses aanbieden voor onrecht dat je niet goed begrijpt

Racisme

Wat is eigenlijk precies de 'doorwerking' van de koloniale slavernij in het Nederland van vandaag? Het meest gehoorde argument is racisme. Dat zou betekenen dat de nakomelingen van de vroegere Ghanese slavenhandelaren in ons land niet worden gediscrimineerd, maar wel de nakomelingen van de slaven uit Suriname en de Nederlandse Antillen. Is die discriminatie dan niet alleen gebaseerd op uiterlijk maar ook op de familiegeschiedenis? Hoe werkt dat precies?

Er bestaat bovendien geen unieke band tussen discriminatie en het slavernijverleden. Bij het eeuwenoude antisemitisme is van slavernij geen sprake.

Analfabetisme

En racisme is niet het enige overblijfsel van de slavernij. De Organisatie van Caribische Landen (CARICOM) heeft een hele lijst van nadelen gemaakt, waarmee de nakomelingen van de slaven uit die regio worden geconfronteerd. Zo zouden ze lijden aan het hoogste percentage chronische ziekten ter wereld. Bovendien is een groot aantal nakomelingen analfabeet en is het percentage gebroken gezinnen groot.

Sommige van deze claims zijn statistisch moeilijk te bewijzen, maar in vergelijking met andere delen van de wereld kent het Caribische gebied met slechts 10 procent juist relatief weinig analfabeten. Alleen in Haïti is dat percentage vijf keer zo hoog, hoewel daar de slavernij veel vroeger is afgeschaft dan elders in de regio. Bestaat er eigenlijk wel een band tussen slavernij en analfabetisme?

Gebroken gezinnen

Dat verband lijkt in ieder geval afwezig als het gaat om slavernij en levensverwachting, want ondanks de eeuwenlange plantageslavernij blijken de bevolkingen van Cuba en Barbados de hoogste levensverwachting in de regio te hebben. Die is weliswaar wat lager dan in Europa, maar hoger dan in veel andere landen in het tropische deel van de wereld. Ook die cijfers duiden niet op een band met het slavernijverleden, maar met het tropische ziektemilieu.

Zijn gebroken gezinnen een gevolg van de slavernij? Mannen, vrouwen en kinderen konden immers apart worden verkocht en dat maakte een gezinsband op de plantages toch vrijwel onmogelijk? Daarvoor is in de boekhouding van de Surinaamse plantages geen bewijs te vinden. Heel zelden werd een individuele slaaf verkocht. Alleen bij een faillissement ging de hele 'slavenmacht' over naar een nieuwe eigenaar, maar de slavengezinnen hoefden in zo'n geval meestal niet te verhuizen en konden bij elkaar blijven. Verwarren degenen die dit argument naar voren schuiven Suriname niet met de Nederlandse Antillen? Op de eilanden hadden de meeste slaveneigenaren maar een paar slaven en ze waren waarschijnlijk veel sneller gedwongen hun slaaf of slavine te verkopen vanwege een economische tegenslag. Overigens betekende verschillende eigenaren niet automatisch het einde van de gezinsband onder hun slaven. Hoewel man en vrouw soms op verschillende plantages woonden,

WYNIA'S WEEK

Je kunt geen excuses aanbieden voor onrecht dat je niet goed begrijpt

konden ze elkaar in het weekend bezoeken.

Al deze details tonen aan dat je eigenlijk geen excuses kunt aanbieden voor onrecht, dat je niet goed begrijpt. Zou het samen met de excuses beloofde 'bewustwordingsfonds' van 200 miljoen euro (!) bedoeld zijn om daar verandering in te brengen?

***[Prof Piet Emmer](#)** is de meest vooraanstaande kenner van de Nederlandse slavernijgeschiedenis. Hij publiceert regelmatig in Wynia's Week.*

*De donateurs vormen **het fundament van Wynia's Week**. Zij maken het mogelijk dat ons online magazine 104 keer per jaar verschijnt - ook in 2023. Doneren kan op verschillende manieren, kijk **[HIER](#)**. Hartelijk dank!*